

“ร่วมปฏิรูปการเรียนรู้กับ

ครูต้นแบบ”

การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
การสอนแบบ “ร่วมแรงร่วมใจ”

ครูศิริวรรณ พรน้อย ครูต้นแบบ ปี ๒๕๔๒

วิชา งานห้องสมุด

ระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย

สำนักนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.)

สำนักนายกรัฐมนตรื

...การตั้งต้นงานนี้สำคัญที่สุด คำว่า “ตั้ง” นั้นก็มีไว้
เพราะว่าสำหรับทำงานใดๆ ก็จะต้องมีความตั้งใจ ตั้งใจนั้นก็
คือเอาใจตั้งในงาน หรืออีกอย่างเอางานมาตั้งไว้ข้างหน้าใจ
เมื่อเอางานมาตั้งไว้ข้างหน้าใจ หรือเอาใจตั้งไว้ในงานนั้น
เชื่อว่างานก็คงจะสำเร็จลุล่วง ไปได้โดยดี ตั้งใจนั้นก็
ประกอบด้วย การตั้งทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่ในใจ คือ ความ
สามารถ ความรู้ และความดีของตัว ให้ไต่ลงไปในงาน และ
งานนั้นก็จะมีความสำเร็จ มีคุณ และเป็นเกียรติสำหรับตนเอง
เป็นเกียรติสำหรับหมู่คณะ สำหรับประเทศชาติ...

พระบรมราชาบาท ของ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช
16 ธันวาคม 2533

คำนำ

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ครูต้นแบบได้ทำการศึกษาวิจัยและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนของตน รวมทั้งพัฒนาครูเครือข่าย เพื่อเผยแพร่รูปแบบการเรียนการสอนอย่างไม่หยุดนิ่ง เพื่อให้เพื่อนครูทั้งหลายสามารถพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ เอกสาร “ร่วมปฏิรูปการเรียนรู้กับครูต้นแบบ” นี้ เป็นเอกสารที่ครูต้นแบบ ปี 2541 และปี 2542 ได้ส่งผลการปฏิบัติงานวิจัยและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนของตน ที่กลั่นกรองจากประสบการณ์จริงในการจัดการเรียนการสอนออกมาเป็นแนวทาง และวิธีการที่มีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เห็นความสำคัญ และมีความภูมิใจที่ได้เสนอผลงานการวิจัยและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนของครูต้นแบบ เพื่อนำไปใช้เป็นแบบอย่างแก่ครูในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเก่ง ดี และเรียนรู้อย่างมีความสุข เพื่อยังประโยชน์ให้เกิดแก่ผู้เรียนสำคัญที่สุด และนำไปสู่การปฏิรูปการเรียนรู้และการปฏิรูปการศึกษาของชาติสืบไป

ธีระ งาม —
,

(นายรุ่ง แก้วแดง)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

สารบัญ

หน้า

คำนำ	
สารบัญ	
กว่าจะเป็นครูต้นแบบ	5
การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	6
การสอนแบบ : ร่วมแรงร่วมใจ	6
หลักการและทฤษฎี	6
เทคนิคต่าง ๆ ของการเรียนแบบร่วมแรงร่วมใจ	8
ลักษณะและขั้นตอนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	10
ตัวอย่าง แผนการสอน	11
หลากหลายกิจกรรมจากทัศนศึกษา	20
ภารกิจครูต้นแบบ เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียน	23
จากครูต้นแบบขยายสู่เพื่อนครูเครือข่ายอย่างไม่หยุดยั้ง	24
แนะนำครูต้นแบบ ปี 2542	25
คณะผู้ดำเนินการ	26

การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้น
ผู้เรียนเป็นสำคัญ

การสอนแบบ

“ร่วมแรงร่วมใจ”

ก ว ำ ำ ะ ใ ป ึ น ก รุ ต้นแบบ

ครูอุไรวรรณ พรน้อย เกิดวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2502 เป็น
ลูกคนสุดท้องในพี่น้อง 4 คน เมื่อจบการศึกษาระดับ ป.กศ.สูง จาก
วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม พิษณุโลก ในปี 2522 สอบบรรจุเข้ารับ
ราชการในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ ที่โรงเรียนตากลีประชาสรรค์
อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์

ตลอดระยะเวลา 21 ปี ของการเป็นครูบรรณารักษ์ในห้องสมุด
โรงเรียนตากลีประชาสรรค์ มีความคิดที่จะเปิดสอน รายวิชา ช 0247
งานห้องสมุด 1 โดยได้ศึกษาคำอธิบายรายวิชาว่า นักเรียนศึกษางาน
ห้องสมุด และฝึกงานเพื่อช่วยงานบรรณารักษ์ห้องสมุดได้จนประสบ
ความสำเร็จ

รางวัลแห่งความภูมิใจที่ได้รับ ได้แก่

- ☆ รางวัลสื่อการเรียนการสอนดีเด่น ปี 2537
- ☆ รางวัลสื่อยอดเยี่ยม ปี 2538
- ☆ รางวัลสื่อดีเด่น ปี 2539
- ☆ รางวัลสื่อชนะเลิศ ปี 2539
- ☆ รางวัลจัดห้องสมุดดีเด่น ของกรมสามัญศึกษา ปี 2539

- ☆ รางวัลสื่อยอดเยี่ยม ปี 2540
- ☆ รางวัลห้องสมุดพัฒนาได้มาตรฐาน ปี 2540
- ☆ รางวัลครูแม่แบบ เขตการศึกษา 7 ปี 2540
- ☆ รางวัลสื่อยอดเยี่ยม ปี 2541
- ☆ โล่รางวัลห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติฯ ดีเด่น ปี 2541
- ☆ รางวัลครูผู้มีจรรยาบรรณดีเด่น “เข็มครูสตติ ปี 2541”
- ☆ โล่รางวัลบรรณารักษ์ดีเด่น ปี 2542
- ☆ รางวัลบุคคลตัวอย่าง ปี 2542
- ☆ รางวัลครุต้นแบบ จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ ปี 2542
- ☆ รางวัลบุคคลผู้มีผลงานดีเด่น ปี 2542
- ☆ รางวัลสื่อการเรียนการสอนดีเด่น ปี 2542
- ☆ โล่รางวัลโครงการอ่านเฉลิมพระเกียรติดีเด่น ปี 2543
- ☆ รางวัลครูแกนนำดีเด่น ของกรมสามัญศึกษา ปี 2543

การจัดกระบวนการเรียนการสอน

สำคัญ

การสอนแบบ : ร่วมแรงร่วมใจ

หลักการและทฤษฎีที่ใช้

การเรียนการสอนแบบร่วมแรงร่วมใจ (Co-operative Learning) เป็นวิธีการเรียนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน ให้นักเรียนเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม ๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถ แตกต่างกัน แต่ละคนจะต้องมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้และในความสำเร็จของกลุ่ม ทั้งโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ รวมทั้งการเป็นกำลังใจแก่กันและกัน คนที่เรียนเก่งจะช่วยเหลือคนที่เรียนอ่อนกว่า สมาชิกในกลุ่มไม่เพียงแต่รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองเท่านั้น แต่จะต้องรับผิดชอบการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่ม

การเรียนแบบร่วมแรงร่วมใจ จะช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝน และพัฒนาทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การแก้ปัญหาการตัดสินใจ การแสวงหาความรู้ใหม่ และการยอมรับซึ่งกันและกัน สิ่งเหล่านี้ จะช่วย

ให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุขไปพร้อม ๆ กับการพัฒนาความดีงาม
และความสามารถของผู้เรียน

ข้อดีของการเรียนการสอนแบบร่วมแรงร่วมใจ

- เสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี
- เกิดการเรียนรู้ในกลุ่มย่อย
- ลดปัญหา วินัยในชั้นเรียน
- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น
- พัฒนาความคิดเชิงสร้างสรรค์
- ฝึกการทำงานและการแก้ปัญหา
- ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
- มีอิสระที่จะเลือกการเรียนรู้ของตนเอง
- มีอิสระในการตัดสินใจ
- มีประสบการณ์ตรง
- มีทักษะในการบริหารจัดการ
- การเป็นผู้นำ
- เตรียมผู้เรียนให้ออกไปใช้ชีวิตในโลกของความเป็นจริงได้

หลักการเรียนแบบร่วมแรงร่วมใจ

ขั้นตอนการสอน แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน

1. **ขั้นเตรียม** กิจกรรมในขั้นเตรียม ประกอบด้วย ครูแนะนำ
ทักษะในการเรียนรู้ร่วมกัน และจัดกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย ๆ
ประมาณ 2-6 คน ครูควรแนะนำเกี่ยวกับระเบียบของกลุ่ม บทบาท

และหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม แจงวัตถุประสงค์ของบทเรียน การทำกิจกรรมร่วมกัน และการฝึกฝนทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการทำกิจกรรมกลุ่ม

2. ขั้นสอน ครูนำเข้าสู่บทเรียน แนะนำเนื้อหาและแหล่งข้อมูล มอบหมายงานให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม และอธิบายขั้นตอนการทำงาน

3. ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มย่อย โดยที่แต่ละคนมีบทบาทและหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย เป็นขั้นตอนที่สมาชิกในกลุ่มจะได้ร่วมกันรับผิดชอบต่อผลงานของกลุ่ม ในขั้นนี้ครูจะกำหนดให้นักเรียนใช้เทคนิคต่างๆ กันในการทำกิจกรรม แต่ละครั้ง เทคนิคที่ใช้แต่ละครั้ง จะต้องเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการเรียนแต่ละเรื่อง ในการเรียนครั้งหนึ่งๆ อาจต้องใช้เทคนิคการเรียนแบบร่วมแรงร่วมใจหลายๆ เทคนิคประกอบกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการเรียน

4. ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ ในขั้นนี้ เป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนได้ปฏิบัติ หน้าที่ครบถ้วนแล้วหรือยัง ผลการปฏิบัติเป็นอย่างไร เน้นการตรวจสอบผลงานกลุ่มและรายบุคคล ในบางกรณีนักเรียนอาจต้องซ่อมเสริมสิ่งที่ยังขาดตกบกพร่อง ครูและนักเรียนช่วยกันประเมินผลการทำงาน

5. ขั้นสรุปบทเรียน และประเมินผลการทำงานกลุ่ม ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปบทเรียน ถ้ามีสิ่งที่ยังไม่เข้าใจ ครูควรอธิบายเพิ่มเติม ครูและนักเรียนช่วยกันประเมินผลการทำงานกลุ่ม และพิจารณาว่า อะไรคือจุดเด่นของงาน และอะไรคือสิ่งที่ควรปรับปรุง และเพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปตามขั้นตอนดังกล่าว

และบังเกิดผลดีต่อนักเรียน ครูจะต้องวางแผนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน
อย่างเป็นระบบครบทุกขั้นตอน

ในส่วนของการประเมินผล อาจกระทำได้หลายวิธี เพื่อเป็นการ
ยืดหยุ่นและการให้กำลังใจแก่ผู้เรียน ครูอาจจัดให้มีการวัดและประเมินผล
ดังนี้

1. ให้คะแนนรายบุคคลบวกกับคะแนนกลุ่ม
2. ทุกคนในกลุ่มได้คะแนนเท่ากัน
3. เลือกรายงานคนใดคนหนึ่งในกลุ่มตรวจและให้คะแนน
4. ตรวจผลงานของทุกคนในกลุ่มแล้ว หากคะแนนเฉลี่ยแล้วจึง
เอาคะแนนเฉลี่ยบวกกับคะแนนการทำงานร่วมกัน

เทคนิคต่าง ๆ ของการเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจ

1. **คู่คิด (Think-Pair Share)** เป็นเทคนิคที่เริ่มต้นจากการที่ครู
ตั้งคำถามแล้วให้

นักเรียนช่วยกันค้นหาคำตอบ คิดคนเดียว คิดกับเพื่อน คิดกับ
กลุ่ม แล้วนำเสนอความคิดที่ได้เป็นรูปแบบอิสระ เช่น นำเสนอด้วย
การพูด หรือการนำเสนอเป็น Concept Mapping

2. **การร่วมมือกันแข่งขัน (Team Games Tournament)** เป็น
เทคนิคที่เริ่ม โดยการแบ่งผู้เรียนเป็น 5 กลุ่ม ระยะเวลาสามารถกัน
กำหนดให้กลุ่มที่ 1-4 ศึกษาความรู้ แล้วช่วยกันตั้งคำถามให้ได้มากที่สุด
ที่สุดในเวลาที่กำหนด (คำถามละ 1 แผ่น) ส่วนกลุ่มที่ 5 เป็นกลุ่มผู้
เชี่ยวชาญ มีหน้าที่ศึกษาความรู้ แล้วช่วยกันเฉลยคำถาม หมดเวลา

ศึกษาความรู้กลุ่มที่ 5 เก็บรวบรวมคำถาม เพื่อคัดคำถามซ้ำกันออก และเลือกให้ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการให้นักเรียนศึกษา ในระหว่างที่กลุ่มที่ 5 กำลังคัดเลือกคำอยู่นั้น กลุ่มที่ 1-4 ต้องช่วยกันคิดว่าในกลุ่มของตนเอง ตั้งคำถามอะไรบ้าง แล้วทุกคนต้องสามารถตอบคำถามที่กลุ่มของตนเองเป็นคนตั้งได้ ถึงเวลาแข่งขัน กลุ่มที่ 5 จะจัดเตรียมพิธีกร 1 คน คนถือคำถาม 1 คน คนให้คะแนน 1 คน ที่เหลือทำหน้าที่คอยเฉลยคำถาม

วิธีการแข่งขัน พิธีกรจะสุ่มหมายเลขสมาชิกในแต่ละกลุ่มเพื่อแข่งขันกันตอบคำถาม (การสุ่มหมายเลขสมาชิกเพื่อเป็นการตรวจสอบการทำงานของสมาชิกในกลุ่มว่า สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการตั้งคำถาม) ผู้แข่งขันออกมาหยิบคำถามด้วยตนเอง อ่านคำถามและตอบคำถาม กลุ่มที่ 5 จะเป็นผู้เฉลยว่าถูกหรือไม่ ถ้าตอบไม่ถูก กลุ่มที่ 5 ต้องเฉลยว่าที่ถูกเป็นอย่างไร หลังจากแข่งขันกันเสร็จฝ่ายให้คะแนนนำเสนอผลการแข่งขันให้สมาชิกแต่ละกลุ่มทราบ

3. ปริศนาความคิด (Jigsaw) เป็นกิจกรรมการเรียนการสอน โดยแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อยๆ แต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้หรือค้นหาความรู้ โดยกำหนดให้สมาชิกภายในกลุ่มศึกษาความรู้คนละ 1 เรื่อง นักเรียนที่ศึกษาเรื่องเดียวกันในแต่ละกลุ่ม มาเข้ากลุ่มใหม่ เรียกว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ในการแบ่งกลุ่มครั้งที่ 2 แต่ละกลุ่มจะศึกษาความรู้ด้วยตนเองก่อน รวบรวมข้อมูล แล้วร่วมกันคิดร่วมกันอภิปรายจนสมาชิกแต่ละคนมีความเข้าใจชัดเจน

สรุปความรู้ที่ได้เพื่อกลับไปเล่าให้เพื่อนกลุ่มเดิมฟัง เมื่อกลับ

ไปกลุ่มเดิม คนที่ได้เรื่องแรกๆ จะเริ่มเล่าเรื่องที่ตนเองไปศึกษามาให้เพื่อนฟัง สมาชิกเล่าเรื่องครบทุกคนในกลุ่มก็ร่วมกัน สรุปความรู้ที่ได้เพื่อนำเสนอ ปรีศนาความคิด จึงเป็นกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ที่มีเนื้อหามากๆ แต่เวลาในการศึกษามีน้อย เด็กศึกษาคนละ1 เรื่อง แต่จะมีความรู้หลายๆ เรื่อง

4. ร่วมกันคิด (Numbered Heads Together) ร่วมกันคิดเป็นกิจกรรมที่เริ่มต้นด้วย ครูถามคำถาม แล้วเปิดโอกาสให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มย่อยช่วยกันคิดหาคำตอบ หลังจากนั้น ครูจึงเรียกให้นักเรียนคนใดคนหนึ่งจากกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งตอบคำถาม เหมาะสำหรับการทบทวนหรือตรวจสอบความเข้าใจ ซึ่งเคแกน (Kagan : 1992) กำหนดขั้นตอนการเรียนรู้เป็น 4 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มๆ กลุ่มละ 4 คน ประกอบด้วยผู้เรียนเก่งหนึ่งคน ผู้ที่เรียนปานกลางสองคน ผู้ที่เรียนอ่อนหนึ่งคน แต่ละคนมีหมายเลขประจำตัว

ขั้นตอนที่ 2 ถามคำถาม มอบหมายงานให้ทำ

ขั้นตอนที่ 3 ให้ผู้เรียนอภิปรายในกลุ่มย่อยจนมั่นใจว่าสมาชิกในกลุ่มทุกคนเข้าใจคำตอบ

ขั้นตอนที่ 4 ครูถามคำถามโดยเรียกหมายเลขประจำตัวผู้เรียนหมายเลขที่ครูเรียกจะเป็นผู้ยกมือตอบคำถาม

สิ่งที่ควรคำนึงถึง ไม่ว่าครูจะใช้เทคนิคการเรียนการสอนแบบใด ในห้องเรียนแบบร่วมแรงร่วมใจ ก็คือ

1. นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนรู้
2. แจ่มจุดประสงค์การเรียนรู้ในรายวิชานั้น
3. แจ่มจุดประสงค์ในการเรียนแต่ละรายคาบ
4. จัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน
  - ในห้องเรียน
  - แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน
  - แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน
5. เตรียมความพร้อมของผู้เรียน
  - เพลง
  - เกม
  - การตั้งคำถาม
  - ทบทวนความรู้เดิม
6. ในขณะที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมครูควรอยู่ใกล้ๆ เขาเพื่อคอยอำนวยความสะดวก ถ้ามีปัญหา ครูควรใช้คำถามให้ผู้เรียนได้เห็นแนวทางในการค้นหาคำตอบ
7. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ประเมินผลงานของเพื่อน
8. มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่มอย่างชัดเจนและทั่วถึง
9. กลุ่มต้องไม่ใหญ่เกินไป
10. การเตรียมกิจกรรมการสอนของครู จึงสำคัญที่สุด
11. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ควรซ้ำ ๆ กัน

12. ในแต่ละแผนการเรียนการสอน ควรให้นักเรียนได้สรุป
ความรู้ที่ได้

- สรุปโดยการพูด
- สรุปเป็น Concept Mapping
- สรุปเป็นเกม 16 คำถาม
- สรุปเป็นคำถามให้นักเรียนช่วยกันตอบ

13. มีการทดสอบความรู้

14. มีการประเมินกระบวนการกลุ่ม ประเมินการจัดกิจกรรม
การเรียนการสอนของครู

- แบบประเมิน
- พูดประเมิน
- เขียนความประทับใจ

15. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรเป็นไปตามขั้น
ตอนอย่างชัดเจน ในแต่ละรายคาบ

- ชั้นเตรียม
- ชั้นสอน
- ชั้นกิจกรรมกลุ่ม
- ชั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ
- ชั้นประเมินการทำงานกลุ่ม

ภาพสะท้อนที่พบ โดยให้นักเรียนเขียนความประทับใจในการ
เรียนการสอน รายวิชา ช 0247 งานห้องสมุด 1 เวลาเรียนจะมีความ
ตื่นตาตื่นใจอยู่เสมอ สามารถนำมาใช้ในการประกอบอาชีพได้หลาย ๆ

อย่าง มีความประทับใจในการทำงานกลุ่ม มีการช่วยกันทำงาน ชอบ
อาจารย์ ทำให้อยากเรียนมากขึ้น

ลักษณะและขั้นตอนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1. **ขั้นเตรียม** กระตุ้นหรือเร้าให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมในการเรียน เช่น การเล่นเกม เพลง หรือทบทวนบทเรียน
2. **ขั้นสอน** ลักษณะของการสอน คือ
  - 2.1 สร้างองค์ความรู้ (Construction) ให้นักเรียนทำกิจกรรมสังเกตและรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ สรุป และนำไปใช้
  - 2.2 มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม (Interaction)
  - 2.3 การมีส่วนร่วม (Participation) การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ทั้งร่างกายและจิตใจ
  - 2.4 เน้นทั้งกระบวนการและผลผลิต (Process and Product)
  - 2.5 การประยุกต์ใช้ (Application) การประยุกต์สิ่งที่เรียนไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง
3. **ขั้นสรุป** สรุปสิ่งที่ได้รับจากการเรียน
4. **ขั้นนำไปใช้** การเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนกับชีวิตจริงของเด็ก

บทบาทของครู

ครู เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ ที่จะเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เพราะครูเป็นผู้มีประสบการณ์การเรียนรู้ ผ่านการฝึกฝนอบรมจากสถาบันที่มีหน้าที่ผลิตครูมาส่วนหนึ่ง เมื่อมาปฏิบัติหน้าที่ครูผู้สอนประสบการณ์ในห้องเรียน จะช่วยให้ครูสามารถประยุกต์กลวิธีการสอน

โดยปรับให้เหมาะสมกับสภาพที่ประสบอยู่ ครูต้องที่มีความศรัทธาต่อวิชาชีพ มีความตั้งใจปรับปรุง วิธีการสอนของตน จนสามารถค้นพบรูปแบบการสร้างกระบวนการเรียนรู้ มีขั้นตอนการสอนที่ชัดเจนสมควรได้รับการยกย่อง เผยแพร่วิธีการไปยังครูผู้สนใจ เพื่อเป็นเครือข่ายในการพัฒนาประสิทธิภาพการสอน เพื่อการเรียนรู้ เลียนแบบและพัฒนาที่ต่อเนื่องได้

ตัวอย่าง

แผนการสอนที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสอนแบบร่วมแรงร่วมใจ

แผนการสอนที่ 1

เรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับห้องสมุด

วิชา ช 0247 งานห้องสมุด 1

ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4

ภาคเรียนที่ 2

จำนวน 2 คาบ

สาระสำคัญ

ห้องสมุด เป็นแหล่งรวบรวมวิทยากรที่สำคัญต่อการศึกษา โดยมีบุคลากรห้องสมุดเป็นผู้ดำเนินงาน ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ดังนั้นผู้เรียนจึงควรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของความหมาย วัตถุประสงค์ ประเภท ลักษณะของงาน หน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากร ตลอดจนเห็นประโยชน์ และคุณค่าของห้องสมุด เพื่อใช้เป็นความรู้พื้นฐานในการฝึกปฏิบัติงานห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านวิชาการ

1. จุดประสงค์ปลายทาง

เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับห้องสมุด

2. จุดประสงค์นำทาง

2.1 บอกความหมายของห้องสมุดได้

2.2 บอกวัตถุประสงค์ของห้องสมุดได้

2.3 จำแนกประเภทของห้องสมุดได้

2.4 อธิบายลักษณะของงานห้องสมุดได้

2.5 บอกคุณสมบัติและหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากร
ห้องสมุดได้

2.6 บอกประโยชน์และความสำคัญของห้องสมุดได้

ด้านทักษะทางสังคม

1. จัดโต๊ะที่นั่งสำหรับทำงานกลุ่มได้อย่างรวดเร็ว และไม่เกิด
เสียงดัง

2. ผลัดกันพูดขณะทำงานกลุ่ม และเสนอความคิดในขณะ
ทำงานกลุ่ม

เนื้อหา

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับห้องสมุด

1. ความหมายของห้องสมุด

2. วัตถุประสงค์ของห้องสมุด

3. ประเภทของห้องสมุด

4. ลักษณะของงานห้องสมุด
5. หน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรห้องสมุด
6. ประโยชน์และความสำคัญของห้องสมุด

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

คาบที่ 1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบ “จับคู่ช่วยคิด”
(Think-Pair-Share)

1. นักเรียนและครู วางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน โดยศึกษา
ขอบข่ายเนื้อหาวิชา ช 0247 งาน ห้องสมุด 1 จุดประสงค์การเรียนรู้
การวัดผลและประเมินผลและทักษะทางสังคมที่ต้องการให้เกิดกับ
นักเรียน

2. นักเรียนทำกิจกรรมแนะนำชื่อ โดยให้นักเรียนเข้าแถวเป็น
วงกลม ปรบมือสองครั้ง บอกชื่อตนเอง และบอกชื่อเพื่อนที่อยู่ทาง
ขวามือ ทำอย่างนี้จนรอบวง เพื่อเป็นการสร้างความคุ้นเคย และเตรียม
ความพร้อมของผู้เรียน

3. นักเรียนจับคู่ ช่วยกันตอบคำถาม “เมื่อพูดถึงห้องสมุด
นักเรียนนึกถึงอะไร”

4. นักเรียนเข้ากลุ่ม 3 คน กำหนดหมายเลขสมาชิกกลุ่ม แล้ว
ช่วยกันคิดคำตอบที่สมบูรณ์ขึ้น พร้อมสรุปความรู้ที่ได้เป็นแผนผัง
มโนคติ (Concept Mapping)

5. นักเรียนนำเสนอความคิดของกลุ่ม โดยครูใช้วิธีการสุ่ม
หมายเลขสมาชิก เพื่อเป็นการตรวจสอบ การทำงานร่วมกันของกลุ่ม
แล้วสรุปความรู้ที่ได้ในคาบเรียนที่ 1

คาบที่ 2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอบแบบการ “ร่วมมือกัน
แข่งขัน” (Team Games Tournament)

6. แบ่งนักเรียนเป็น 5 กลุ่ม ให้นักเรียนหมายเลขสมาชิกในกลุ่มกำหนด
บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่มแต่ละคน ให้มีหน้าที่ดังนี้

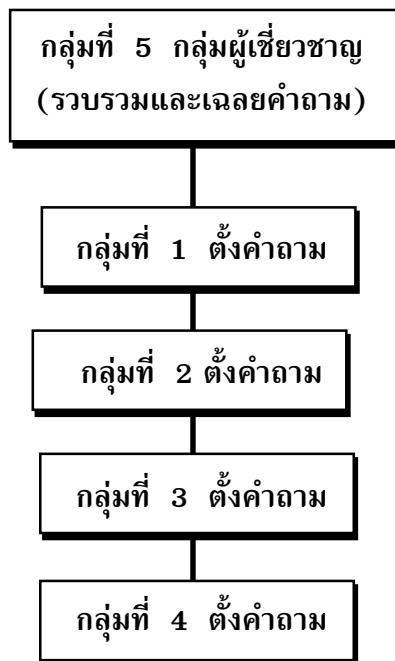
- 1) ประธาน
- 2) เลขานุการ
- 3) ผู้ตรวจสอบการทำงาน
- 4) ผู้คอยให้กำลังใจเพื่อน
- 5) ผู้คอยกระตุ้นให้เพื่อทำงาน
- 6) ผู้คอยควบคุมเวลาในการทำงาน
- 7) ทำหน้าที่เป็นสมาชิก
- 8) ทำหน้าที่เป็นสมาชิก

7. นักเรียนกลุ่มที่ 1-4 ศึกษาใบความรู้เรื่อง “ความรู้ทั่วไป
เกี่ยวกับห้องสมุด” แล้วช่วยกันตั้งคำถามให้ได้มากที่สุด เขียนคำถาม
ใส่กระดาษแผ่นละ 1 คำถาม

8. นักเรียนกลุ่มที่ 5 เป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ศึกษาใบความรู้เรื่อง
“ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับห้องสมุด” แล้วช่วยกันเก็บรวบรวมคำถาม คัด
เลือกคำถามที่เหมาะสม และเฉลยคำตอบ

ตัวอย่าง

การจัดแผนผังห้องเรียน

9. ให้สมาชิกกลุ่มที่ 1-4 แข่งขันกันตอบคำถาม โดยครูใช้วิธี
สุ่มหมายเลขสมาชิกในกลุ่มไม่ซ้ำกัน ออกมาจับสลากคำถาม แล้ว
ตอบคำถาม โดยมีกลุ่มที่ 5 (กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ) เป็นผู้เฉลยคำตอบที่
ถูกต้อง และตัดสินผลการแข่งขัน กลุ่มใดตั้งคำถามได้มากที่สุดและ
ตอบคำถามได้ถูกต้องที่สุด คือผู้ชนะ

10. นักเรียนสรุปความรู้ที่ได้ลงในใบงาน นักเรียนสรุปความรู้ที่ได้ลงในใบงานเรื่อง “ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับห้องสมุด”

11. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน และประกาศผลการสอบให้นักเรียนทราบ โดยจะนำคะแนนของสมาชิกในกลุ่มแต่ละคนมารวมกัน แล้วหารด้วยจำนวนสมาชิกเป็นคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม

12. ประเมินผลการปฏิบัติงานของกลุ่ม โดยการสุ่มถามนักเรียนในแต่ละกลุ่ม ว่ามีความพอใจการปฏิบัติงานของกลุ่มเพียงใด มีข้อดีอะไรบ้าง มีข้อควรแก้ไขปรับปรุงอย่างไร แล้วให้นักเรียนทำแบบประเมินผลการทำงานกลุ่ม ตามแบบประเมินท้ายแผนการสอน

13. นักเรียนประเมินผลการสอนของครู โดยใช้แบบประเมินท้ายแผนการสอน

สื่อการเรียนรู้การสอน

1. เกมแนะนำชื่อ
2. ใบความรู้ เรื่อง “ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับห้องสมุด
3. ใบงาน เรื่อง “ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับห้องสมุด”

การวัดผลประเมินผล

1. วัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้ คือสามารถสรุปความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับห้องสมุดได้
2. วิธีวัดและประเมินผล
  - 2.1 ประเมินผลการปฏิบัติจากใบงาน
  - 2.2 ทำแบบทดสอบหลังเรียน
  - 2.3 ประเมินการปฏิบัติงานกลุ่ม

3. เกณฑ์การประเมินผล
4. วัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้ คือสามารถสรุปความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับห้องสมุดได้
5. วิธีวัดและประเมินผล
  - 5.1 ประเมินผลการทำงานปฏิบัติจากใบงาน
  - 5.2 ทำแบบทดสอบหลังเรียน
  - 5.3 ประเมินการทำงานกลุ่ม
6. เกณฑ์การประเมินผล
  - 6.1 ปฏิบัติกิจกรรมในใบงานผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80 %
  - 6.2 ทำแบบทดสอบผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80 %
  - 6.3 การปฏิบัติงานกลุ่มผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80 %
7. เครื่องมือวัด
  - 7.1 ใบงาน
  - 7.2 แบบทดสอบ
  - 7.3 แบบประเมินการทำงานกลุ่ม
8. วัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้ คือสามารถสรุปความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับห้องสมุดได้
9. วิธีวัดและประเมินผล
  - 9.1 ประเมินผลการทำงานปฏิบัติจากใบงาน
  - 9.2 ทำแบบทดสอบหลังเรียน
  - 9.3 ประเมินการทำงานกลุ่ม
10. เกณฑ์การประเมินผล
  - 10.1 ปฏิบัติกิจกรรมในใบงานผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80 %

10.2 ทำแบบทดสอบผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80 %

10.3 การปฏิบัติงานกลุ่มผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80 %

11. เครื่องมือวัด

11.1 ใบงาน

11.2 แบบทดสอบ

11.3 แบบประเมินการปฏิบัติงานกลุ่ม

กิจกรรมเสนอแนะ

1. นักเรียนศึกษาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งในห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดหมวดวิชา และห้องสมุดประชาชนในชุมชน
2. ศึกษาเพิ่มเติมจากสื่อ CAI เรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับห้องสมุดในห้องสมุดศูนย์สื่อบริการทางการศึกษา ของโรงเรียน (Resource Center)

ตัวอย่าง

แผนการสอนที่ 2

เรื่อง การจัดครุภัณฑ์และตกแต่งห้องสมุด

วิชา ช 0247 งานห้องสมุด 1

ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 2 คาบ

สาระสำคัญ

การสร้างบรรยากาศในห้องสมุด ถือเป็นปัจจัยอย่างหนึ่ง ที่จะช่วยดึงดูดความสนใจของผู้อ่านผู้ค้นคว้าให้เข้ามาใช้บริการในห้องสมุดมากขึ้น ดังนั้น ผู้เรียนจึงควรมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติงานการจัดวางครุภัณฑ์และตกแต่งห้องสมุดให้เหมาะสมกับสภาพห้องและประโยชน์ใช้สอยอย่างสูงสุด

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

จัดครุภัณฑ์และตกแต่งห้องสมุดได้

จุดประสงค์นำทาง

1. บอกความหมายของครุภัณฑ์ห้องสมุดได้
2. บอกชื่อครุภัณฑ์และอุปกรณ์ห้องสมุดได้
3. อธิบายหลักในการจัดครุภัณฑ์ห้องสมุดได้
4. เขียนแผนผังการจัดครุภัณฑ์ในห้องสมุดได้

5. บอกวิธีการดูแลรักษาครุภัณฑ์และการตกแต่งห้องสมุดได้
6. เตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการดูแลรักษาครุภัณฑ์และอุปกรณ์ที่ใช้ในการตกแต่งห้องสมุดได้
7. ปฏิบัติการจัดครุภัณฑ์และการตกแต่งห้องสมุดได้

ด้านทักษะทางสังคม

1. จัดโต๊ะที่นั่งสำหรับทำงานกลุ่มได้อย่างรวดเร็วและไม่เกิดเสียงดัง
2. กระตุ้นให้ผู้อื่นมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม
3. สรุปสาระสำคัญที่กลุ่มค้นพบได้

เนื้อหา

การจัดครุภัณฑ์และการตกแต่งห้องสมุด

- 3.1 ความหมายของครุภัณฑ์ห้องสมุด
- 3.2 รายชื่อครุภัณฑ์ที่จำเป็นต้องมีในห้องสมุด
- 3.3 หลักในการจัดครุภัณฑ์
- 3.4 การดูแลรักษาครุภัณฑ์และการตกแต่งห้องสมุด

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

คาบที่ 1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบจับคู่ช่วยคิด
(Think-Pare-Share)

1. ครูและนักเรียนวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน โดยแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ อธิบายขั้นตอนและกำหนดข้อตกลงกติกา

มารยาทในการเรียน และร่วมกันกำหนดทักษะทางสังคมที่ต้องการให้
เกิดกับนักเรียน

2. นักเรียนจับคู่ศึกษาดูงานการจัดครุภัณฑ์ และการตกแต่ง
ห้องสมุดภายในห้องสมุด โรงเรียนและปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 1
เรื่อง การศึกษาดูงานการจัดครุภัณฑ์และการตกแต่งห้องสมุด

3. นักเรียนช่วยกันเขียนแผนผังการจัดครุภัณฑ์ห้องสมุด ที่ได้
จากการศึกษาดูงาน แล้วนำเสนอแผนผังการจัดครุภัณฑ์ห้องสมุด

คาบที่ 2 การจัดการเรียนการสอนแบบทีมแข่งขัน (S.T.A.D)

Student Team Achievement Division

4. แบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6-8 คน กำหนด
บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม ศึกษาใบความรู้เรื่อง “การจัด
ครุภัณฑ์และการตกแต่งห้องสมุด”

5. ครูชี้แจงการเรียนตามกิจกรรมนี้ว่าให้ นักเรียนทุกกลุ่มช่วย
กันศึกษาใบความรู้ และช่วยกันตอบคำถามตามใบงานที่ 2 เรื่องการ
จัดครุภัณฑ์และการตกแต่งห้องสมุด เพื่อนำความรู้ไปทำแบบ
ทดสอบแข่งขันกัน และหารเฉลี่ยเป็นคะแนนของกลุ่ม

6. นักเรียนทุกกลุ่มช่วยกันตอบคำถาม ตามกิจกรรมที่กำหนด
ไว้ในใบงานที่ 2

7. ตรวจสอบผลงานการปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 2 เรื่องการจัด
ครุภัณฑ์และการตกแต่งห้องสมุด เพื่อเป็นการประเมินผลการเรียน
ของนักเรียน

8. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน และแจ้งผลการทดสอบ
ให้นักเรียนทราบ

คาบที่ 3-4 กิจกรรมฝึกปฏิบัติการจัดครุภัณฑ์และตกแต่งห้องสมุด

9. กิจกรรมเตรียมความพร้อม

- นักเรียนจัดเก้าอี้เป็นรูปวงกลมแล้วนั่งลง
- นักเรียนและครูร้องเพลงลมพัด

ลมเอ๋ย ลมเอ๋ย ลมพัด

โบกพัด พัดมาไวไว

ลมเอ๋ยลมพัดอะไร (ซ้ำ) ฉันจะบอกให้

พัดคนใส่... (ชื่อสิ่งของ เช่น นาฬิกา, แว่นตา, เสื้อขาว)

หมายเหตุ ชื่อสิ่งของนั้นเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ ตามลักษณะของนักเรียน

- นักเรียนที่ใส่นาฬิกาทุกคนต้องลู่วิ่งเปลี่ยนที่ใหม่
- ครูร้องเพลงไปหลายๆ ครั้ง จนนักเรียนมีความตื่นตัวพร้อมที่จะเรียน

10. นักเรียนแบ่งกลุ่มกลุ่มละ 6-8 คน แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบภายในกลุ่มมีประธาน เลขานุการ สมาชิก และผู้คอยกระตุ้นการทำงานของเพื่อน แล้วปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ในใบงานที่ 3 เรื่อง การฝึกปฏิบัติการจัดครุภัณฑ์และการตกแต่งห้องสมุด โดยกำหนดให้

กลุ่มที่ 1-2 ฝึกปฏิบัติการจัดครุภัณฑ์

กลุ่มที่ 3 ฝึกปฏิบัติการทำความสะอาดครุภัณฑ์

กลุ่มที่ 4 ฝึกปฏิบัติการทำความสะอาดห้องสมุด

กลุ่มที่ 5 ฝึกปฏิบัติการจัดตกแต่งห้องสมุด

11. ครูประเมินผลการปฏิบัติงาน ตามแบบประเมินผลการ

ปฏิบัติงานเรื่อง การจัดครุภัณฑ์และการตกแต่งห้องสมุด

12. ครูประเมินกระบวนการกลุ่มของนักเรียน โดยการสุ่ม
ถามนักเรียนกลุ่มละ 1 คน ดังต่อไปนี้

- เพื่อนที่ช่วยเหลืองานกลุ่มมากที่สุด คือใคร
- สิ่งที่กลุ่มภูมิใจมากที่สุด คืออะไร

สื่อและอุปกรณ์

1. ครุภัณฑ์ทั้งหมดในห้องสมุด
2. อุปกรณ์การตกแต่งทั้งหมดในห้องสมุด
3. ใบความรู้ เรื่อง “การจัดครุภัณฑ์และการตกแต่งห้องสมุด”
4. ใบงานที่ 1 เรื่อง “ศึกษาดูงานการจัดครุภัณฑ์และการตกแต่งห้องสมุด”
5. ใบงานที่ 2 เรื่อง “การจัดครุภัณฑ์และการตกแต่งห้องสมุด”
6. ใบงานที่ 3 เรื่อง “การฝึกปฏิบัติการจัดครุภัณฑ์และการตกแต่งห้องสมุด”
7. แบบทดสอบหลังเรียน

การวัดผลประเมินผล

1. วิธีการวัดและประเมินผล
  - 1.1 ให้ปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ในใบงานที่ 1-3
  - 1.2 ให้ทำแบบทดสอบ
  - 1.3 ประเมินผลการปฏิบัติงานกลุ่ม
2. เครื่องมือในการวัดและประเมิน
  - 2.1 ใบงาน

- 2.2 แบบทดสอบ
- 2.3 แบบประเมินการปฏิบัติงาน
- 3. เกณฑ์การวัดและประเมินผล
  - 3.1 ปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ใน ใบงานที่ 1-3 ได้
อย่างถูกต้อง อย่างน้อย 50 %
  - 3.2 ทำแบบทดสอบหลังเรียนได้ถูกต้อง อย่างน้อย 50 %
  - 3.3 ประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน โดย
ผ่านเกณฑ์ ระดับ 2 ขึ้นไป
    - 4 หมายถึง ปฏิบัติทุกครั้ง
    - 3 หมายถึง ปฏิบัติบ่อยครั้ง
    - 2 หมายถึง ปฏิบัติบางครั้ง
    - 1 หมายถึง ไม่ปฏิบัติเลย

กิจกรรมเสนอแนะ

1. ดูวีดิทัศน์การจัดครุภัณฑ์ และการตกแต่งห้องสมุดประเภท
ต่างๆ
2. ดูการจัดครุภัณฑ์ และการตกแต่งห้องสมุด
3. ทักษะทางสังคม เรื่อง การช่วยเหลืองานหรือความรับผิดชอบงานครูควรใช้ คำพูด ดังนี้

ครู ขอให้นักเรียนปฏิบัติงานแบบช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่
เกี่ยงกัน เพราะการมีน้ำใจช่วยเหลืองานผู้อื่น จะทำให้นักเรียนเป็น
ที่รักของเพื่อน ๆ คำพูดที่นักเรียนควรพูดคือ

1. ฉันทำงานเสร็จแล้ว เธอมีอะไรให้เราช่วยบ้างละ

2. เธอทำไมได้ตรงไหน ให้เราช่วยไหม
3. เธอคิดออกแล้วหรือยัง ทำอย่างนี้ซิ
4. ฉันหาหนังสือมาให้เธอ ลองศึกษาดูซิ

หลากหลายกิจกรรมจากการทัศนศึกษา

กิจกรรมแรก เกมแบ่งกลุ่ม แบ่งกลุ่มตามสีเสื้อบ้าง ตามอายุบ้าง และตามวันเกิดบ้าง แต่ท้ายที่สุดก็ได้กลุ่มตามสีของป้ายชื่อ ให้เด็ก ๆ เขียนความคาดหวังที่คาดว่าจะได้รับในการมาศึกษาแหล่งการเรียนรู้ครั้งนี้ พวกเขาหวังว่าจะได้ความรู้เพิ่มขึ้นจากที่มีอยู่ ได้รับความสนุกสนานจากกิจกรรมต่างๆ ได้สัมผัสของจริง และท้ายที่สุดพวกเขาหวังว่าจะได้คำตอบจากคำถามที่อยู่ในใจของพวกเขา

กิจกรรมที่ 2 วางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน

นักเรียนได้ร่วมกันวางแผนการเรียนรู้จากคำถามที่ถามนักเรียนว่า “เมื่อมาถึงวัดจันเสน” นักเรียนอยากเรียนรู้อะไรบ้าง นักเรียนเขียนเรื่องที่ตนเองอยากรู้มาติดไว้ที่บอร์ดมากมาย สรุปได้ว่า พอมาถึงวัดเข้าจริง นักเรียนกับอยากเรียนรู้ตั้งหลายเรื่องไม่ใช่ เรียนรู้แต่เฉพาะเรื่องห้องสมุดอย่างเดียว บางคนบอกว่าอยากเรียนรู้ประวัติวัดจันเสน รู้ความเป็นอยู่ของคนจันเสนในสมัยก่อนรู้ เรื่องสิ่งแวดล้อม รู้เรื่อง พิพิธภัณฑ์จันเสน และอื่นๆ อีกมากมาย พวกเขาสรุปเรื่องที่ต้องการศึกษาไว้บนป้ายนิทรรศการ เป็นการสร้างเป้าหมายการเรียนรู้ในวันนั้น

กิจกรรมที่ 3 คำราชาศัพท์กับพระสงฆ์

เกมคำราชาศัพท์ที่ต้องใช้กับพระสงฆ์ โดยให้แต่ละกลุ่มส่งมือไปรอกมาแข่งขัน กลุ่มละ 1 คน ได้ผู้แข่งขัน 5 คน กับคำถาม 5 ชุด

ใครตอบได้มากที่สุดในเวลา 1 นาที เป็นฝ่ายชนะ ถ้าตอบไม่ได้ให้บอกผ่าน สนุกมาก เป็นการเรียนคำราชาศัพท์กับเกม กิจกรรมนี้ทำขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้รู้จักการปฏิบัติตนต่อหน้าพระสงฆ์ ด้วยวิทยากรของพวกเราในวันนั้นคือ หลวงพ่อ

กิจกรรมที่ 4 ห้องสมุดประหยัดพลังงาน

นักเรียนได้พบกับหลวงพ่อที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น มาไขข้อข้องใจให้กับพวกเขา พวกเขาจะได้เรียนรู้ในสิ่งที่พวกเขาอยากรู้ และได้เรียนรู้จากพระครูนิวริฐธรรมชั้นธ หรือหลายคน รู้จักในนามหลวงพ่อเจริญ เจ้าอาวาสวัดจันเสน ได้เริ่มเล่าเรื่องราวตามแต่ที่นักเรียนอยากรู้อยากเรียน หลวงพ่อเล่าให้พวกเราฟัง ถึงประวัติของห้องสมุดของวัด

กิจกรรมที่ 5 นิเวศวิทยา

เกมไขปัญหาความเย็นของห้องสมุดอีกข้อ โดยการจัดกิจกรรมกลุ่มให้นักเรียนได้มีโอกาสศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับสิ่งมีชีวิตรอบๆ ห้องสมุด นักเรียนได้มีโอกาสนำเสนอข้อมูลที่พวกเขาค้นพบด้วยตนเอง สรุปสิ่งที่ทำให้ห้องสมุดแห่งนี้ ประหยัดพลังงาน ก็มาจากความร่มรื่นของต้นไม้ใหญ่รอบๆ อาคาร ถ้านักเรียนอยากให้บ้านของนักเรียน ร่มรื่นเย็นสบายก็ต้องช่วยกันปลูกต้นไม้ และข้อดีของการมีต้นไม้ยังทำให้สิ่งมีชีวิตอาศัยซึ่งกันและกัน ระบบนิเวศของเราจะสมบูรณ์ขึ้นอีกด้วย

กิจกรรมที่ 6 หลักการทางวิทยาศาสตร์

จัดกิจกรรม ลองคิด-ลองทำ เพื่อทดสอบความรู้เรื่องการอนุรักษ์พลังงานและจัดกิจกรรม ให้นักเรียนได้มีโอกาสวิเคราะห์ข้อมูลในหัวข้อการนำภูมิปัญญาไทย หลักการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ใน

การช่วยประหยัดพลังงานได้อย่างไร เพื่อเปรียบเทียบการจัดบรรยากาศของห้องสมุดที่วัดนี้ กับห้องสมุดของโรงเรียนเรา เด็ก ๆ เสนอความคิดเห็นเล่นเอาครูต้องยอมรับว่าห้องสมุดของโรงเรียนเราไม่ประหยัดพลังงานเลย

กิจกรรมที่ 7 ห้องสมุดในฝัน

กิจกรรมสุดท้าย ที่ให้เด็ก ๆ ได้นำเสนอผลงานในหัวข้อ ห้องสมุดในฝันที่พวกเขาต้องการ โดยให้อิสระว่า นักเรียนอยากจะนำเสนอเป็นรูปแบบใดก็ได้ไม่ว่ามันยากแค่ไหน ห้องสมุดในฝันของเด็ก ๆ หลากหลายรูปแบบ มีทั้งการแต่งคำประพันธ์ การทำหนังสือเด็ก และการวาดภาพห้องสมุดในฝันของพวกเขา

หลากหลายกิจกรรมในการการเข้าค่าย

การจัดกิจกรรมในการเข้าค่าย ครูต้องทำหน้าที่เป็นประสานงาน ควรปล่อยให้เด็ก ๆ เป็นมือของครู ตัวอย่างกิจกรรมเหล่านี้ เป็นกิจกรรมที่เคยจัดทำแล้ว สามารถดึงดูดความสนใจของคุณครูต่างโรงเรียนมาแล้ว ขอยกตัวอย่างไว้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อครูที่สนใจนำไปจัดค่ายเองกันบ้าง

กิจกรรมที่ 1 เกมหาเพื่อน เพื่อสร้างความคุ้นเคย เนื่องด้วยนักเรียนและคุณครูมาจากต่างโรงเรียนกัน

กิจกรรมที่ 2 หลวงพ่อ เจ้าอาวาสวัดจันทน์เสนกล่าวทักทาย และพูดถึงความสำคัญของการอ่าน พร้อมเล่าเรื่องจากหนังสือที่ท่านชอบอ่าน ตั้งแต่อดีต-ปัจจุบัน

กิจกรรมที่ 3 กิจกรรมผู้นำเยาวชนรักการอ่าน จัดขึ้นเพื่อให้ผู้

อบรมได้เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองในการกลับไปขยายเครือข่าย

กิจกรรมที่ 4 สาธิตการเสนอหนังสือ เพื่อให้นักเรียนได้เห็นรูปแบบวิธีการในการนำเสนอหนังสือรูปแบบต่างๆ

กิจกรรมที่ 5 เสนอหนังสือ แบ่งกลุ่มผู้เรียน เป็น 5 กลุ่ม แต่ละกลุ่มจับสลากการเสนอหนังสือรูปแบบต่างๆ เพื่อนำเสนอในช่วงค่ำ

กิจกรรมที่ 6 เพลง ช่วงค่านักเรียนนำเสนอหนังสือ นำเสนอเพลงประจำกลุ่มเกี่ยวกับการอ่านพร้อมทำเต้น

กิจกรรมที่ 7 ธรรมสบายๆ จากหลวงพ่อ นิ่งสมาธิ สวดมนต์เข้านอน

กิจกรรมที่ 8 นิ่งสมาธิ เข้าวันรุ่งขึ้นมีกิจกรรมสมาธิกับการอ่าน (เดินจงกรมรอบสระน้ำหน้าพิพิธภัณฑ)

กิจกรรมที่ 9 กายบริหารด้วยเพลงและเกม จากฝีมือของนักเรียนแกนนำ

กิจกรรมที่ 10 อ่านเร็ว อ่านจับใจความสำคัญ เกมการอ่าน จากครูหนูช ม่วงเก่า

กิจกรรมที่ 11 แรลลี่การอ่าน เป็นกิจกรรมที่นักเรียนและคุณครูให้ความสนใจอย่างมาก เนื่องด้วยเด็กๆ ชอบการค้นหาคำตอบ โดยแบ่งเป็น 5 ฐาน แต่ละฐานจะมีคำถามเพื่อให้เด็กๆ ช่วยกัน ค้นคว้าหาคำตอบในเวลาที่กำหนด

กิจกรรมที่ 12 แรลลี่พิพิธภัณฑ เดินทางไปศึกษาตูเมือง เพื่อเรียนรู้ประวัติความเป็นมาของเมืองโบราณจันเสน จากภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตัวอย่าง

บัตรกิจกรรมเกมตัวอักษร

คำชี้แจง ให้ท่านตัดตัวอักษรออก 10 ตัว ให้เหลือคำที่มีความหมาย
เกี่ยวกับเมืองอุทัยธานี (ข้อละ 2 นาที)

ชุดที่ 1 (คิด 1 คน)

ข - ห้ - ก - ว - ง - ย - ช - ช - ต - ส - า - บ - แ - ร
- อ - ู้ - ด - ง
คำตอบสุดท้ายคือ.....

ชุดที่ 2 (คิด 2 คน)

แ - ป - ท - ม่ - ้น้ำ - ก - ย - ส - ช - ฟ - ะ - ต - แ -
ก - ล - กั - ฐ - ร - ง - ห
คำตอบสุดท้ายคือ.....

ชุดที่ 3 (คิด 5 คน)

ค - ง - ป - ท - ล - ย - า - ป - แ - บ - ฐ - ร - น - ด -
ต - ร - ช - ส - ดี
คำตอบสุดท้ายคือ.....

ชุดที่ 4 (คิด 5 คน)

ก - ลี - ช - ม - บ - ย - น - ช - า - ค - ล - ะ - เ - ส
- ท - ป - ถี - ก - ย - ง - ร
คำตอบสุดท้ายคือ.....

ภารกิจของครูต้นแบบเพื่อการ ปฏิรูปการเรียนรู้ของ ผู้เรียน

“คนที่ได้ประโยชน์มากที่สุดในการขยายเครือข่าย คือตัวครูเอง” คำพูดนี้ ฟังดูคงไม่แปลกอะไร เพราะตัวครูเองต้องพัฒนาอยู่ตลอดเวลา จึงจะสามารถนำไปพัฒนาครูเครือข่ายได้

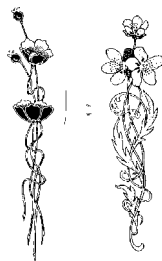
ในการพัฒนาครูเครือข่าย ครูจึงเริ่มต้นด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “สาธิตนำสู่ครูเครือข่าย” ทั้งนี้เพื่อทำความเข้าใจในการทำงานร่วมกัน โดยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการกันแบบง่ายๆ โดยได้รับความอนุเคราะห์จากผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ได้ให้เกียรติมากล่าวต้อนรับเพื่อนๆ ต่างโรงเรียน และสนทนาในหัวข้อ “ความคาดหวังของสังคมที่มีต่อครูในอนาคต”

กิจกรรมการสร้างความคุ้นเคยเป็นสิ่งสำคัญ โดยการนำเอารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมแรงร่วมใจ มาใช้ในการจัดกิจกรรม เพื่อให้ครูเครือข่ายเกิดความคุ้นเคยกัน และสร้างเป้าหมายกับแนวคิดร่วมกัน

กิจกรรมสร้างความตระหนัก โดยให้ครูเครือข่ายชมวิดิทัศน์เรื่อง
ครู...พลังและความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา โดยศาสตราจารย์
นายแพทย์ประเวศ วะสี แล้วให้ช่วยกันสรุป และนำเสนอแนวคิดที่ได้รับ

ในการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครูเครือข่าย ต่าง
ก็ช่วยกันเหลือกันแบบร่วมแรงร่วมใจ ให้คำแนะนำปรึกษาซึ่งกันและกัน
เกี่ยวกับรูปแบบการสอน การเขียนแผนการสอน การจัดกิจกรรมการ
เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูเหล่านี้สอนเก่งมากอยู่แล้ว
เพียงแต่แนะนำก็สามารถทำกันได้ดี การเขียนแผนการสอนเป็นเรื่อง
ยากก็จริง แต่ควรมีหลักอยู่ที่ว่า ครูจะจัดกิจกรรมอย่างไร ให้บรรลุ
วัตถุประสงค์ที่ต้องการในแต่ละรายคาบ ก็น่าจะเพียงพอแล้วสำหรับ
การเริ่มต้นที่ดี

ภาระงานของครูต้นแบบ จึงไม่ใช่เป็นแค่อกนิเทศ และแนะนำ
แต่ต้องทำหน้าที่คอยให้กำลังใจช่วยเหลือในเรื่องเอกสารความรู้ต่าง ๆ
ทั้งให้ยืม และให้เลย ช่วงเวลานี้เอง จึงเป็นช่วงเวลาแห่งความประทับใจ
ได้ผูกพันรักใคร่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน บางทีมีปัญหาในการให้
ความรู้สัก ๆ ในแต่ละรายวิชาที่ครูไม่เคยสอน ก็จะขอให้ครูเครือข่ายที่
สอนรายวิชาเดียวกันได้ ช่วยเหลือแลกเปลี่ยนแนวคิดซึ่งกันและกัน

จากครูต้นแบบขยายสู่เพื่อนครู เครือข่ายอย่างใหม่ หยุดยั้ง

เส้นทางการทำงานในหน้าที่ครูต้นแบบ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เสร็จสิ้นไปตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2543 แต่ครูรู้สึกเหมือนยังเป็นภาระหน้าที่ที่เป็นงานตามกำหนด เพื่อให้การรายงานผลเป็นไปอย่างมีระบบเท่านั้น รางวัลครูต้นแบบจึงกลายเป็นจุดเริ่มต้นของการทำงาน เพื่อพัฒนาครูผู้อื่น และยังคงต้องทำงานพัฒนาต่อเนื่องไปอีกนานแสนนาน

ในการนิทรรศการแต่ละครั้ง ที่ทาง สกศ. จัดขึ้น ครูต้องจัดเตรียมผลงานไปแสดงเป็นอย่างดี เพื่อให้เพื่อนครูทั้งหลายได้ศึกษารูปแบบกระบวนการเรียนการสอน และได้รับประโยชน์กันอย่างเต็มที่ สิ่งที่ไม่ลืมหือคือ ผลงานที่น่าเสนอมากมายเหลือเกิน ทำให้มีครูอื่นๆ ให้ความสนใจอย่างเนืองแน่น ผลงานของครูเครือข่ายนำไปแสดง โดยจัดทำเป็นแฟ้มพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ประกอบด้วย

1. ข้อมูลประวัติส่วนตัว ประวัติการรับราชการ ประวัติการศึกษา
คติในการทำงาน

2. ผลงานค้นคว้าและพัฒนาตนเอง เพื่องานในหน้าที่

3. งานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

4. รางวัลเกียรติยศที่เคยได้รับในช่วงระยะเวลาของการเป็นครู

5. งานพัฒนากระบวนการเรียนการสอน

- แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการเรียนการสอน

- ตัวอย่างแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

- ภาพกิจกรรมการเรียนการสอน

- ผลการประเมินกระบวนการเรียนการสอนของครู ประเมิน

พฤติกรรมของผู้เรียน ประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน

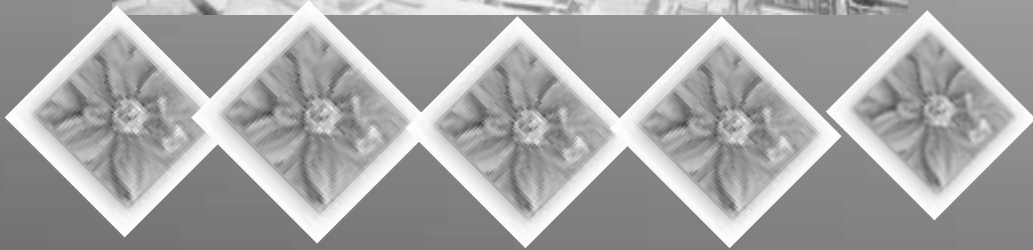
แฟ้มพัฒนากระบวนการเรียนการสอนของครูเครือข่าย แต่
ละคนจัดทำขึ้น เพื่อเป็นร่องรอยของการพัฒนากระบวนการเรียนการ
สอน ซึ่งแต่ละคนก็จะมีอิสระในการจัดทำรูปแบบการได้รับความสนใจ
อย่างมากมาย ต่างวิชาเอกกัน กระบวนการจัดการเรียนการสอนจึงมี
ความหลากหลาย และการนำเสนอค่อนข้างชัดเจนเป็นรูปธรรม ทำให้
คุณครูที่ แวะเวียนมาชม นิทรรศการสนใจที่จะกลับไปพัฒนา
กระบวนการเรียนการสอนของตนเองบ้าง

การจัดคลินิกครูต้นแบบ เป็นกิจกรรมหนึ่ง ที่ครูต้นแบบและ
ครู เครือข่ายมีบทบาทอย่างมาก โดยให้คำปรึกษาในเรื่องเทคนิค
กระบวนการเรียนการสอน การพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และ
เสนอรูปแบบกระบวนการสอนให้ครูที่สนใจกันอย่างเป็นกันเอง

ขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ที่ได้จัดทำโครงการนี้ขึ้นมา ให้โอกาสแก่ครูต้นแบบ ได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มาเผยแพร่แก่เพื่อนครูเครือข่าย และครูทั่วไปที่สนใจ ได้มีโอกาสพัฒนาการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนให้ถูกต้องและดียิ่งขึ้น

แนะนำครูต้นแบบ
ปี 2542

แนะนำครูต้นแบบ ปี 2542

ชื่อ/นามสกุล	นางอุไรวรรณ พรน้อย
ชื่อสถานที่	โรงเรียนตากลีประชาสรรค์
สังกัด	กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ตำบลตากลี อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ รหัสไปรษณีย์ 60140
ที่อยู่	บ้านเลขที่ 113/82 หมู่ที่ 2 ถนนพหลโยธิน ตำบลตากลี อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ รหัสไปรษณีย์ 60130
โทรศัพท์	โทรศัพท์ที่ทำงาน 0-5626-2369 โทรศัพท์มือถือ 0-1886-8982 โทรสาร 0-5626-1158

คณะผู้ดำเนินการ

ที่ปรึกษา	ดร.รุ่ง แก้วแดง เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ดร.นงราม เศรษฐพานิช ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนการศึกษา นางสาวมยุรี จารุपाल รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
นักวิจัย	นางอุไรวรรณ พรน้อย ครูต้นแบบ ปี 2542 วิชา งานห้องสมุด ระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย
ผู้พิจารณารายงาน	ศาสตราจารย์ ดร.สุจิต บัญชี
ผู้ดำเนินการโครงการ	นางสาวสมรัชนีกร อ่องเอิบ นางสาวภัทนิดา พันธุ์มเสน นางฟ้าม่วย เรื่องเลิศบุญ นางสาวอุษา คงสาย
ผู้จัดทำ บรรณาธิการ ผู้เรียบเรียง และจัดพิมพ์ต้นฉบับ	นางฟ้าม่วย เรื่องเลิศบุญ
ผู้ประสาน	นายสมยศ พันธุ์โอฟารกุล
หน่วยงานที่รับผิดชอบ	สำนักนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.) สำนักนายกรัฐมนตรี

การพัฒนาครูเครือข่าย...ภารกิจครูต้นแบบ

นิเทศและแนะนำ

ให้กำลังใจและช่วยเหลือ

ให้เอกสาร ให้ความรู้ ให้เลย ให้ยิ้ม

ช่วยแก้ปัญหา และแลกเปลี่ยนแนวคิด ซ้ำกันและกัน

ช่วงเวลาแห่งความประทับใจ

ผูกพัน รักใคร่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

อุไรวรรณ พรน้อย

บันทึกท้ายเล่ม

